

**Міністерство науки і освіти України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Чернігівський національний технологічний університет
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди**

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

**Збірник наукових праць
IX Всеукраїнської науково-практичної конференції
27-28 вересня 2019 року**

Чернігів-2019

Смага О.А., Таршина С.А. Актуальні проблеми корекційної педагогіки	308
Сокол О.О. Психолого-педагогічний та реабілітаційний супровід сучасних інклюзивних процесів у закладах дошкільної, загальної середньої та вищої освіти	311
Сучкова К.А., Туренко Н.М. Стан дрібної моторики у дітей з дизартрією	314
Туренко Н.М., Литвиненко А.В. Розвиток дрібної моторики пальців рук як необхідна умова психічного розвитку дитини	316
Туренко Н.М., Шах М.О. Кінезіотейпування у логопедичній практиці	319
Шмалей С.В. Проблема діагностики причин порушення слуху у дітей	321
Шпачинський Д.В. Особливості підготовки вчителів початкових класів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	324
Щербина Т.В. Збереження психічного здоров'я учня на уроці шляхом підвищення пізнавальної активності	327

РОЗДІЛ III. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ, ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА РЕКРЕАЦІЯ У ЗБЕРЕЖЕННІ, ВІДНОВЛЕННІ Й РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'Я

Арабаджи Т.Д., Арабаджи А.Ю. Фізична реабілітація та рекреація при травмах колінного суглоба у спортсменів-баскетболістів	331
Баканова О.Ф. Можливості використання фізкультурно-оздоровчих ресурсів у формуванні здорового способу життя студентської молоді	333
Бершова А.А. Особенности арт-терапии как метода снятия стресса	336
Борисенко В.В., Козерук Ю.В., Козерук К.В. Морфофункціональні зміни в організмі й закономірності розвитку рухових якостей в студентському віці	339
Брюхович В.І. Петлі <i>TRX</i> – сучасний вид фітнесу в роботі зі студентами	341
Буц А.М. Формування фізичної культури студентів на заняттях з фізичного виховання як складової загальної культури особистості	343
Зубченко Л.В., Голик В.А. Формування здорового способу життя школярів засобами <i>FITNESS BOOT CAMP</i>	346
Іванова М., Науменко А., Черкун В. Регулярні вправи з рівномірним навантаженням як профілактика захворювання шийного остеохондроза	350
Козуб С.В. Сучасні напрямки оздоровчої аеробіки – як ефективний засіб зміцнення здоров'я	355
Коробейніков Г.В., Адирхаєв С.Г., Дудник О.К. Біологічний вік у спортсменів-ветеранів	359
Лучко О.Р., Довженко С.С. Використання сучасної оздоровчої програми <i>CrossFit</i> для підвищення рівня фізичної підготовленості студентів вишів	363
Таможанская А.В., Мятга Е.Н., Невеликая А.В., Улаева Л.А. Физическая реабилитация при шейном остеохондрозе на восстановительном двигательном режиме	366
Уривкова А.О., Пономаренко Н.П. Сучасні технології в реабілітації хворих із спинномозковою травмою	369
Черняков В.В., Дудоров О.М., Самійленко В.П. Вимоги до планування підготовчої частини заняття з фізичного виховання у ЗВО	372
Шуба Л.В., Шуба В.В. Метод колового тренування на заняттях оздоровчим фітнесом для дівчат 17-20 років	376

СТАН ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ З ДИЗАРТРИЄЮ

Дизартрія – це порушення звуковимови, голосоутворення і просодики, обумовлене не достатньою іннервацією м'язів мовного апарату: дихального, голосового, артикуляційного [1]. При дизартрії порушується руховий механізм мовлення за рахунок органічного ураження центральної нервової системи. Структура дефекту при дизартрії складає порушення всієї вимовної сторони мовлення та ряд немовних процесів: просторових уявлень, дрібної і загальної моторики тощо.

Термін «Дизартрія» походить з латинської і в перекладі означає розлад членороздільного мовлення. Дизартрія характеризується явними особливостями залежно як від проявів, так і від походження. Особливістю дизартричних порушень є їх патогенетична спільність з руховими розладами (Е. Мастюкова, М. Іпполітова, Р. Бабенкова та ін.). Це виявляється насамперед у характері порушень загальної і мовленнєвої моторики.

До особливостей моторики артикуляційного апарату осіб з дизартричними розладами належать шість видів порушень: змінний характер порушень м'язового тону в мовленнєвій мускулатурі: обмеженість або недостатність довільних рухів органів мовлення; наявність гіперкінезів (примусових рухів); частота оральних синкінезів; порушення імпульсації від м'язів артикуляційного апарату; вплив патологічних тонічних рефлексів на м'язи артикуляційного апарату [2].

Порушення дрібної моторики проявляють себе в продуктивних видах діяльності, таких як ручна праця і образотворча діяльність. Дитина-дизартрик активно рухає аркуш при малюванні або зафарбовуванні предмета. Це означає, що вона замінює вміння відтворювати на прямокутній за допомогою дрібних рухів пальців повертанням аркуша паперу, позбавляючи себе тренування пальців і руки. Також, досить часто в практиці зустрічається і інша особливість образотворчої та графічної діяльності дітей страждаючих дизартрією, коли вони малюють занадто маленькі предмети, що свідчить про жорсткість фіксації кисті при малюванні. У ліпленні дитина часто не може контролювати силу натиснення, руху хаотичні, неточні, відсутні й довільний контроль рухів. У процесі трудової діяльності у дитини утруднене виконання тонких і точних дій, координація рухів, сила кисті руки або недостатня або малоконтрольована. Серйозним недоліком, що обумовлює багато проблем у розвитку дрібної моторики дітей є відсутність самоконтролю за діями, порушення темпу дій (квапливість або повільність) тощо.

У дітей порушення дрібної моторики проявляються у порушенні точності рухів, зниженні швидкості виконання і перемикання з однієї пози

на іншу, сповільненому включенні в рух, недостатньої координації. Пальцеві проби виконуються неповноцінно, спостерігаються значні труднощі. Старший дошкільник з легкими проявами дизартрії неохоче малює, ліпить, невміло грає з мозаїкою. Багато дітей не вміють правильно тримати олівець, пензлик, не регулюють силу натиску, не можуть при користуванні ножицями. Звичайна дитина, що має високий рівень розвитку дрібної моторики, вміє логічно міркувати, у нього достатньо розвинені пам'ять і увагу, зв'язкова мова. Науковцями було доведено, щорозвитокдрібної моторики пальців рукзнаходиться в тісному зв'язку з розвитком мовлення і мислення дитини.

В корекційно-педагогічній практиці широкого застосування набули цікаві ігри та ігрові прийоми для розвитку дрібної моторики:

- ✓ пальчикова гімнастика;
- ✓ показ за допомогою рук різних зображень («окуляри», «стілець», «зайка»), якими може супроводжуватися читання потешекабоказок;
- ✓ обривання паперу різної щільності і фактури (серветок, газетної, картону);
- ✓ м'яття пальцями грудочок з паперу;
- ✓ перебирання і сортування круп і насіння (рис, пшоно, горох, квасоля);
- ✓ викладання з крупи на фонової папері різних зображень геометричних фігур, букв, цифр, візерунків;
- ✓ виконання аплікацій з природного матеріалу (насіння, горіх, яєчної шкаралупи);
- ✓ створення на оксамитовій папері зображень і візерунків з кольорових ниток - ниткопісь;
- ✓ шнурівка на різних предметах;
- ✓ змотування вовняної пряжі в клубки;
- ✓ зав'язування і розв'язування бантів, вузлів;
- ✓ застібання гудзиків, блискавок, гачків;
- ✓ нанизування намиста, гудзиків і дрібних іграшок на волосінь, робота з дротом;
- ✓ конструювання з паличок, смужок візерунків різними пальцями;
- ✓ плетіння кісок і викладання з них зображень по контуру;
- ✓ знаходження дрібних предметів в ємності з квасолею, горохом - «сухий басейн»;
- ✓ виготовлення бус з різнокольорових скріпок;
- ✓ ігри з піском (занурення рук, просіювання його між долонями, малювання по мокрому піску пальцями, викладання візерунків з дрібних камінчиків);
- ✓ графічні вправи-ігри: «Доріжка», «По точкам», «Візерунки хрестиком»;
- ✓ фізичні вправи, засновані на хапальних рухах;
- ✓ ігри з конструкторами, що вимагають закручувати шурупи, гайки;
- ✓ ліплення з солоногогіста;

- ✓ малювання різними матеріалами (олівцем, крейдою, кольоровою крейдою, аквареллю, гуашшю);
- ✓ плетіння з паперу і тасьми килимків, смужок;
- ✓ симетричне вирізування, аплікація, вирізання ножицями різних фігурок зі старих картинок.

Література

1. Дідкова Л.М. Клініко-педагогічна характеристика дітей зі стертою дизартрією // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. - Вип. 27. - С. 57-62.
2. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. – К.: ВД «Слово», 2013. – 672 с.
3. Логопедия: Учеб. для студ. дефектол. фак. педвузов / Под ред. Л.С. Волковой, С.Н. Шаховской. – М.: ВЛАДОС, 2006. – 680 с.

Туренко Н.М., Литвиненко А.В.
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ПАЛЬЦІВ РУК ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Моторика – сукупність рухових реакцій, умінь, навичок і складних рухових дій, властивих людині. У корекційному плані виділяють: загальну моторику, тонку (або дрібну) ручну моторику та артикуляційну моторику. Одним з показників гарного фізичного і нервово-психічного розвитку дитини є розвиток в неї дрібної моторики пальців рук. Моторна мова – це, перш за все, результат діяльності мозку, який виступає головним органом. В ньому відбувається відбір рухів, потрібних для вимови тих чи інших звуків, встановлюється їх послідовність, тобто складається програма, за якою повинні діяти м'язи артикуляційного апарату. Дрібна моторика – сукупність скоординованих дій нервової, м'язової та кісткової систем, часто у поєднанні із зоровою системою. Вона має значення при виконанні дрібних і точних рухів кистями і пальцями рук. Дрібна моторика - одна із сторін рухової сфери, яка безпосередньо пов'язана з оволодінням предметними діями, розвитком продуктивних видів діяльності, письмом, мовленням дитини (М. Кольцова, М. Бернштейн) [2, с. 77].

Працюючи над дрібною моторикою, педагог формує у дитини не тільки моторні функції пальців рук, готуючи його руку до письма, але й опосередковано впливає на розвиток мовлення, уваги, пам'яті. Відомий дослідник дитячої мови М. Кольцова відзначала, що «рухи пальців рук історично в ході розвитку людства, виявилися тісно пов'язаними з мовленнєвою функцією..., є всі підстави розглядати кисть руки як орган мови...» [2, с. 21]. Саме тому важко переоцінити роль ігор, вправ, гімнастик, що розвивають дрібну моторику пальців рук.